

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Dôvodom predloženia návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vyhlasuje chránený areál Čenkov (ďalej len „návrh nariadenia vlády“), je splnenie požiadavky vyplývajúcej z článku 4 ods. 4 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení (ďalej len „smernica o biotopoch“), podľa ktorého členské štáty určia lokality uvedené v zozname lokalít európskeho významu ako osobitné chránené územia a stanovujú priority v oblasti ochrany a potrebné opatrenia, najneskôr do šiestich rokov. Na základe uvedeného ustanovenia vypracovala Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) návrh na vyhlásenie chráneného areálu Čenkov (ďalej len „CHA Čenkov“), ktorý má zabezpečiť primeranú ochranu územia, ako súčasť európskej sústavy chránených území Natura 2000. Ďalším dôvodom predloženia návrhu nariadenia vlády je aj formálna výzva Európskej komisie k porušeniu č. 2019/2141, ktorá sa týka nedostatočného vyhlasovania lokalít európskeho významu a schvaľovania programov starostlivosti.

Navrhovaný CHA Čenkov je tvorený dvomi územiaми európskeho významu SKUEV0067 Čenkov a SKUEV2067 Čenkov. Podľa § 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) sa územím európskeho významu rozumie územie v Slovenskej republike tvorené jednou alebo viacerými lokalitami, ktoré sú zaradené v národnom zozname týchto lokalít obstaraným Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky a prerokovaným s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Prvým územím je SKUEV0067 Čenkov, ktoré bolo zaradené do výnosu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (ďalej len „výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1“) a do rozhodnutia Komisie 2008/26/ES z 13. novembra 2007, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma zoznam lokalít európskeho významu v Panónskej biogeografickej oblasti (ďalej len „rozhodnutie Komisie 2008/26/ES“). Rozhodnutie Komisie 2008/26/ES bolo ďalej aktualizované novšími rozhodnutiami a aktuálne je účinné vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/16 zo 14. decembra 2018, ktorým sa prijíma desiatu aktualizácia zoznamu lokalít s európskym významom v panónskom biogeografickom regióne (ďalej len „rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/16“). Názov územia bol štandardizovaný rozhodnutím Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. P-101/2009 z 12.1.2009.

Druhým územím je SKUEV2067 Čenkov, ktoré je súčasťou opatrenia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 7. decembra 2017 č. 1/2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (ďalej len „opatrenie MŽP SR č. 1/2017“) ako aj vykonávacieho rozhodnutia Komisie (EÚ) 2019/16.

Predmetom ochrany navrhovaného CHA Čenkov sú prioritné biotopy európskeho významu - Ls10 Panónske topoľové lesy s borievkou (91N0*), Ls3.2 Teplomilné ponticko-panónske dubové lesy na spraši a piesku (91I0*), Pi2 Suchomilné travinnobylinné porasty na vápnitých pieskoch (6120*), Tr4 Panónske travinnobylinné porasty na pieskoch (6260*), biotopy druhov európskeho významu: kosatec piesočný (*Iris arenaria*), jesienka piesočná (*Colchicum arenarium*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*) a biotopy druhov národného významu: alkana farbiarska (*Alkanna tinctoria*), chvojník dvojklasý (*Ephedra distachya*), kurička sivastá (*Minuartia glaucina*), stavikrv piesočnatý (*Polygonum arenarium*), silenka dneperská (*Silene borysthenica*), kavyl piesočný (*Stipa borysthenica*). Účelom vyhlásenia navrhovaného CHA Čenkov je zabezpečenie priaznivého stavu predmetu ochrany CHA Čenkov.

Druhy poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*) a býčko (*Proterorhinus marmoratus*) uvedené vo výnose MŽP SR č. 3/2004-5.1 ako predmety ochrany sa na lokalite nikdy nevyskytovali a do výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1 sa dostali ako vedecký omyl. Do predmetu ochrany sa preto nezaraďujú.

Hlavným cieľom ochrany CHA Čenkov je zachovať stav biotopov Pi2 (6120) a Tr4 (6260) a stav druhu jasienka piesočná v kategórii A – priaznivý výborný a zlepšiť stav biotopov Ls3.2 (91I0) a Ls10 (91N0) a stav druhov kosatec piesočný, kunka červenobruchá a fúzač veľký do kategórie A – priaznivý výborný.

Výmera CHA Čenkov je 254,87 hektára. Oproti výmere uvedenej pre SKUEV0067 Čenkov vo výnose MŽP SR č. 3/2004 5.1 došlo k zmene rozlohy na základe požiadavky Európskej komisie. Záverom bilaterálneho rokovania s Európskou komisiou, ktoré sa konalo v Bratislave v dňoch 15. a 16. marca 2012, bola požiadavka na rozšírenie ochrany biotopu 6260 (Tr4 Panónske travinnobylinné porasty na pieskoch) na lokalite CHA Čenkov. V roku 2013 bolo ukončené mapovanie biotopov v celom území CHA Čenkov a na jeho základe zmenená pôvodná hranica chráneného územia tak, aby splnila tieto závery. Nová hranica chráneného územia bola dohodnutá so správcom príslušných pozemkov, organizáciou štátny podnik Lesy Slovenskej republiky. Do zoznamu území európskeho významu bola doplnená lokalita SKUEV2067 Čenkov.

Vo výnose MŽP SR č. 3/2004-5.1 bol pre SKUEV0067 Čenkov predbežne stanovený štvrtý stupeň ochrany a v opatrení MŽP SR č. 1/2017 bol pre SKUEV2067 Čenkov predbežne stanovený tretí stupeň ochrany. Navrhovaný jednotný tretí stupeň ochrany na celom území CHA Čenkov je postačujúci na zabezpečenie ochrany územia a zosúladenia s potrebami starostlivosti o predmet ochrany. Ochranné pásmo sa nevymedzuje.

Časť CHA Čenkov je v zmysle § 17 ods. 1 zákona chránená ako Národná prírodná rezervácia Čenkovská step, ktorá bola vyhlásená vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 83/1993 Z. b. o štátnych prírodných rezerváciách. Časť CHA Čenkov je Národná

prírodná rezervácia Čenkovská lesostep, ktorá bola vyhlásená výnosom Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 1160/1988-32 z 30. júna 1988 o štátnych prírodných rezerváciách (registrovaného v čiastke č. 24/1988 Zb.). Vyhlásovacie predpisy boli upravené vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 17/2003 Z. z. ktorou sa ustanovujú národné prírodné rezervácie a uverejňuje zoznam prírodných rezervácií. Navrhovaný CHA Čenkov sa neprekrýva so žiadnym ďalším existujúcim chráneným územím podľa § 17 ods. 1 zákona, zároveň nie je ani súčasťou chráneného vtáčieho územia alebo územia medzinárodného významu.

Územie navrhovaného CHA Čenkov sa neprekrýva s územiami, na ktoré sa vzťahuje zákon č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov a zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov.

Územie navrhovaného CHA Čenkov je vymedzené slovným opisom hraníc, zoznamom parciel a mapovým vymedzením.

Zámer na vyhlásenie CHA bol v zmysle § 50 zákona oznámený Okresným úradom Nitra dňa 19. septembra 2016. Pripomienky zo strany dotknutých subjektov vznesené k zámeru boli prerokované a zapracované do materiálu.

MŽP prostredníctvom ním poverenej odbornej organizácie ochrany prírody v rámci schvaľovacieho procesu ako aj pred zápisom do katastra nehnuteľností doručí správcovi informačného systému (§ 38 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov) na adresu nlc@nlcsk.org a nlc-ulzi@nlcsk.org hranice chráneného územia v dátovom formáte pre ukladanie vektorových priestorových dát pre geografické informačné systémy (napr. Esri shapefile), ktorý priestorovo popisuje geometrické body, línie a plochy hranice.

Návrh nariadenia vlády bude mať malý negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, ktorý je rozpočtovo zabezpečený. Predpokladané sú len výdavky na označenie chráneného areálu v zmysle zákona a vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Finančné prostriedky na realizáciu týchto výdavkov sú zabezpečené v rozpočte Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky.

Na základe poznania súčasného stavu biotopov v CHA Čenkov je potrebné vykonať ciele a asanačné a rekonštrukčné manažmentové zásahy zamerané na elimináciu invázií druhov rastlín a rekonštrukciu prirodzenej pôvodnej vegetácie. Patrí medzi ne pajaseň žliazkatý, ktorý je v niektorých porastoch (napr. 505 2, 506 3) v CHA Čenkov uvedený ako porastotvorná drevina a v programoch starostlivosti o lesy je pri niektorých porastoch plánovaná aj prebierka tohto druhu. Pri odstraňovaní je potrebné dodržiavať podmienky a spôsob odstraňovania tohto druhu.

V čase prípravy projektu ochrany pre CHA Čenkov a v priebehu prerokovania zámeru vyhlásiť CHA Čenkov na okresnom úrade nebol v platnosti zákon č. 150/2019 Z. z. o prevencii

a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z. z.“), podľa ktorého je vlastník, správca alebo užívateľ pozemku povinný odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy (IAS) uvedené v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu. Ak ide o výskyt IAS na lesných pozemkoch, za ich odstraňovanie je zodpovedný obhospodarovateľ lesa pri činnostiach vykonávaných v rámci bežného hospodárenia v lesoch a pri činnostiach vykonávaných v rámci plnenia opatrení určených akčným plánom podľa § 6 zákona č. 150/2019 Z. z., za spracovanie ktorých je zodpovedné MŽP SR. Na plnenie opatrení určených akčným plánom možno poskytnúť finančné prostriedky v súlade s osobitnými predpisom a za podmienok ustanovených osobitnými predpismi. Opatrenia určené akčným plánom vo vzťahu k IAS, ktoré sa majú uplatňovať na lesných pozemkoch, sa navrhujú a vykonávajú v rozsahu, v akom možno zabezpečiť ich financovanie podľa § 6 ods. 4 prvej vety zákona č. 150/2019 Z. z. Týmto sa zabezpečí eliminácia IAS nielen v rámci CHA Čenkov, ale aj v širšom okolí.

Pre úplnosť tiež uvádzame, že ŠOP SR v súčinnosti so správcom pozemkov od roku 2009 v rámci viacerých projektov z Operačného programu Kvalita životného prostredia aj LIFE zabezpečovala odstraňovanie invázných druhov drevín z lesných porastov aj napriek tomu, že táto povinnosť vyplývala vlastníkovi, správcovi už v zmysle zákona.

Predkladaný materiál je bez vplyvov na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, podnikateľské prostredie, informatizáciu spoločnosti, služby verejnej správy pre občana a bez sociálnych vplyvov. Bude mať pozitívny vplyv na životné prostredie.

Návrh nariadenia vlády je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K § 1 a prílohe č. 1

Vyhlasuje sa CHA Čenkov. Súčasťou CHA Čenkov sú územia európskeho významu SKUEV0067 Čenkov a SKUEV2067 Čenkov. Lokalita SKUEV0067 Čenkov bola zaradená do národného zoznamu európskeho významu výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1.. Lokalita SKUEV2067 bola do národného zoznamu území európskeho významu zaradená opatrením MŽP SR č. 1/2017.

Vymedzuje sa územie CHA Čenkov prostredníctvom katastrálneho územia a príslušného okresu, ďalej sa uvádza, kde je možné nájsť podklady, v ktorých je zakreslená hranica CHA Čenkov. Pre potreby praxe budú na Okresnom úrade Komárno a Okresnom úrade Nové Zámky uložené grafické podklady, v ktorých je zakreslená hranica CHA Čenkov. Ďalším zdrojom informácií o CHA Čenkov a o vymedzení jeho hranice je Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny, do ktorého sa podľa § 51 ods. 4 zákona zapíše CHA Čenkov po vyhlásení jeho ochrany. Štátny zoznam, ako aj výpisy z neho, sú verejnosti prístupné a sú uložené na príslušných orgánoch ochrany prírody. Zdrojom informácií je aj kataster nehnuteľností, keďže chránené územie je predmetom evidencie katastra. V zmysle § 51 ods. 5 zákona správa katastra na základe podkladov predložených ministerstvom vyznačí chránené územie v katastri nehnuteľností po jeho zápise do štátneho zoznamu. V katastri nehnuteľností bude územie CHA Čenkov evidované jednak v súbore geodetických informácií (zobrazením hranice, pričom platí, že vyznačením hranice sa nevytvára nová parcela), ako aj v súbore popisných informácií (kódou druhu chránenej nehnuteľnosti „103 chránený areál“). Spôsob vymedzenia hranice CHA Čenkov v prílohe tvorí popisná časť, zoznam parciel a mapa CHA Čenkov.

Ciele starostlivosti o CHA Čenkov, opatrenia na ich dosiahnutie a zásady využívania územia upraví program starostlivosti o chránený areál.

K § 2 a prílohe č. 2

Upravujú sa účel, predmet a ciele ochrany CHA Čenkov. CHA Čenkov je navrhovaný z dôvodu ochrany prioritných biotopov európskeho významu - Ls10 Panónske topolňové lesy s borievkou (91N0*), Ls3.2 Teplomilné ponticko-panónske dubové lesy na spraši a piesku (91I0*), Pi2 Suchomilné travinnobylinné porasty na vápnitých pieskoch (6120*), Tr4 Panónske travinnobylinné porasty na pieskoch (6260*), biotopov druhov európskeho významu - kosatec piesočný (*Iris arenaria*), jesienka piesočná (*Colchicum arenarium*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*) a biotopov druhov národného významu - alkana farbiarska (*Alkanna tinctoria*), chvojník dvojklasý (*Ephedra distachya*), kurička sivastá (*Minuartia glaucina*), stavikrv piesočnatý (*Polygonum arenarium*), silenka dneperská (*Silene borysthena*). Biotopy európskeho významu sú označené v súlade s

prílohou č. 1 časť B vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Druhy, ktorých biotopy sú predmetom ochrany územia, sú zaradené do prílohy č. 4 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

K § 3

Na celom území navrhovaného CHA Čenkov platí tretí stupeň ochrany.

K § 4

Dátum účinnosti návrhu nariadenia vlády je vzhľadom na dĺžku legislatívneho procesu a potrebnú legisvakačnú lehotu navrhnutý na 1. septembra 2020.